

CINEMATOGRAFIA ROMÂNĂ ÎN 2010. RAPORT SUBIECTIV

An de răscruce, 2010 propune noi termeni în redefinirea probabil a multor domenii din viața socială a României.

Au trecut 20 de ani de frământări, de încercări, de greșeli și de speranțe. Societatea românească a acumulat și experiență și umori. Speranța și ura s-au înfrățit, ce a rezultat se poate vedea cu ochiul liber: români contra români, tineri contra bătrâni, tată contra fiu, frate contra frate. În acest context, când totul poate fi contestat, au apărut liste cu „expirați”, au apărut delatiuni, minciuni, denigrări...

Școala a devenit ceva superficial, de care eventual ai nevoie când cineva îți cere o hârtie, o diplomă, pe care eventual poți s-o cumperi.

A venit vremea să intrăm în normalitate. Frustrările unora și mediocritatea altora pot fi temperate printr-o bună organizare socială la toate nivelele.

Cinematografia română a parcurs repede copilăria și adolescența acestor ani noi și acum, în pragul maturității, încearcă să revină la normal.

Fără trecut riscăm să pierdem sensul viitorului. Fără copilărie și adolescența părinților (a înaintașilor) riscăm să rămânem suspendați în experimente și ură (vom reveni asupra acestei fracturi dintre generații ce a apărut peste noapte în cinematografia română și e cazul să o spunem răspicat: ea nu are un fond metafizic sau psihologic, la mijloc este banul, trist, dar adevărat.

Să începem cu criza...

Vom încerca în cele ce urmează să fixăm câteva repere cu ajutorul cărora putem cântări stadiul actual al cinematografului și de aici eventual putem porni o nouă construcție la nivelul anului 2010 și al Uniunii Europene, al cărei membru suntem.

Să începem cu criza, pentru că, mai nou, așa încep toate în România, însă ar fi fost frumos dacă criza cinematografului românesc ar fi început acum un an - doi, odată cu marea criză economică. Din păcate, în România cinematografia s-a născut într-o criză profundă și așa a rămas...

S-a analizăm un scurt exemplu: să presupunem prin absurd că statul român se gândește într-o bună zi să sprijine pictorii din România cu o sumă de bani alocată anual, destinată achiziționării de pânze, pensule și

culori. Fiecare pictor, pentru a avea acces la aceste fonduri, va trebui să susțină un concurs și să fie reprezentat de un agent care să se ocupe de achiziționarea celor necesare artistului. Bineînțeles că unde sunt bani sunt și doritori de a-i manevra cu mare atenție și așa peste noapte iau naștere câțiva agenți care nu au nicio legătură cu arta sau cu artiștii, dar care se pricep foarte bine la manevrarea cu mare grijă a banilor. Vremea mult așteptată a venit, primul pictor a câștigat concursul și agentul lui încasează banii pentru a-i cumpăra cele necesare. Valoarea se ridică la 1000 de euro, sumă care trebuie cheltuită strict în interesul artistului, numai că agentul nostru, businessman de meserie, hotărăște ca în loc de o anumită calitate a materialelor să prefere aceeași cantitate la o altă calitate bineînțeles la jumătate de preț, motivând că oarecum calitatea e cam aceeași și că pictorul se poate descurca foarte bine și cu ce i se dă. În timp scurt, agentul nostru își dă seama de profitul obținut și lacom fiind hotărăște să reprezinte câți mai mulți pictori pentru a încasa de la fiecare cate 30-40% din banii alocați lor. Pictorii încep să lucreze la comandă, impunându-li-se materiale rudimentare și chiar perioade de timp scurte pentru a avea timp să se înscrie la următorul proiect. Cum arta, calitatea și respectul pentru fiecare artist în parte nu-și mai au locul, au început să apară așa-ziii pictori care se încadrează perfect în standardele impuse de agentul businessman. Picturile rezultate în urma acestei strălucite strategii, neavând nicio valoare sau căutare pe piață, sunt uitate ca mai apoi oferite statului român drept garanție pentru banii primiți. Toată lumea e fericită pentru că, afiliați acestor agenți, au început să apară și criticii și chiar expoziții cu aceste picturi unde sunt lăudate și valorate pentru ca nu cumva să se îndoiască cineva de ceva. Critica fiind excelentă, tablourile sfârșesc tragic, motivația principală fiind că această artă nu o înțelege oricine, fiind chiar încadrată în curentul minimalist care se referă mai degrabă la minimul de 50% câștigat din banii alocați pictorilor și nu la curentul în sine care există pe bună dreptate.

Nu cred că mai există vreo țară în lume în afară de România în care un producător de film câștigă din banii de producție și nicidecum din vânzarea filmului. Procedând așa, producătorii de film nu realizează că gripează un întreg mecanism, care de altfel ar trebui să funcționeze și la noi. În momentul în care un producător decide să câștige din banii alocați producerii filmului, acesta trebuie să renunțe uneori la locații considerate prea scumpe, la plata actorilor, la echipamente de înaltă calitate, ca apoi, nemaiaavând niciun interes să mai facă ceva cu filmul, pentru că ar însemna alte costuri. Și apoi cine ar vrea să cumpere sau să vadă un film făcut așa... în stil "minimalist"? Acum dacă stau bine și mă

gândesc, statul nu face decât să alimenteze în mod regulat o întreagă colonie de business - producători și business-regizori, de pe urma cărora nu rămâne nimic, după atâtea bax-uri de film românesc făcut de cele mai multe ori pe bandă rulantă, în care s-au aruncat destui bani, nu cred că un Palme d'Or mai salvează ceva... Astăzi, CNC-ul oferă o sumă de bani și în schimb vrea filmul care s-a făcut cu acești bani, din moment ce nu există o comisie să evalueze valoarea filmului și cheltuielile făcute, business-producătorul nu are niciun interes să aloce toți banii filmului și astfel acesta face un film cu o sumă minimă posibilă, păstrează restul de bani și filmul îl returnează CNC-ului și, dacă cumva îl întreabă cineva cum de filmul nu a avut niciun spectator, acesta spune că e un film de artă pe care marea majoritate nu este capabilă să-l înțeleagă... Și uite așa se fac zeci de filme în România, banii se duc pe apa sâmbetei și, probabil, ne-a mai rămas ruga la Dumnezeu ca vreun juriu să mai rămână impresionat de vreo poveste care contrazice orice urmă de civilizație de peste granițele noastre și să mai luăm un Cannes cu băta-n mână.

Probabil că, dacă fiecare producător ar investi proprii bani în film, alta ar fi soarta cinematografului nostru. Dar, cum acest lucru nu este posibil, consider că trebuie pus la cale un proiect amplu, strategic, în care banii primiți de la CNC să nu mai fie aruncați în buzunarele unora, ci să fie investiți în film 100%, iar producătorii să fie obligați să returneze acești bani. Poate că, în acest fel, filmele se vor face cu mai multă responsabilitate, producătorii ar fi interesați să promoveze filmul, să-l facă așa cum trebuie și nu în ultimul rând să încerce să-l vândă. Se înțelege că banii de la CNC nu sunt de ajuns pentru filmele mari și cred că cu siguranță această țară nu ne poate oferi mai mult. Însă noi suntem datori să încercăm să valorificăm acest ajutor și să facem o cinematografie profitabilă care, la un moment dat, să fie în stare să poată susține bugete mari din propriile-i câștiguri. Când vorbesc despre vânzarea unui film, nu mă refer doar la aspectul material al termenului, ci la posibilitatea de a face cunoscut filmul românesc în cât mai multe țări... Ce rost ar mai fi avut Brâncuși, dacă tot ce a sculptat el ar fi ținut doar pentru el într-o pivniță? Pentru că un om să aprecieze, el mai întâi trebuie să vadă. Dacă noi nu arătam filmele noastre tuturor, cine să le vadă? Probabil cei de la montaj, încă vreo 50-60 de oameni prezenți la premieră... În cel mai fericit caz, câteva sute bune de spectatori în sălile de cinema.

După cum am văzut în cele de mai sus, este clar că tot acest mecanism al cinematografului românesc este gripat, drept urmare condiția numărul 1 este să curățăm tot, să dăm afară acest motor care consumă mult și oferă

un cal putere și să reconstruim un motor performant, economic și cu un randament sporit.

Deci trebuie să o luăm de la zero, cu alte cuvinte trebuie să ne asigurăm că cei de pe băncile școlii încă din primul an sunt pe platourile de filmare și învață ceea ce trebuie... Cum facem asta?

1. Orice producător care ia bani de la CNC va fi obligat să primească pe platou un număr de studenți de la toate școlile de specialitate.

2. Se va interveni la Ministerul Învățământului pentru a crea o specializare care vizează producția de film în cadrul fiecărei școli de profil din țară, unde se vor studia marii producători de film ai lumii, etica și buna conduită în lumea cinematografilei. În momentul de față, studenții trăiesc o mare dezamăgire și frustrare când se gândesc la viitorul lor imposibil în lumea filmului; este greu să crești în astfel de condiții urmasi cu o conduită verticală, oameni care să înțeleagă că cinematografia nu este o luptă după care te alegi cu un colț de pâine, ci este un mecanism artistic complex în care mediul, timpul, seriozitatea și pasiunea trebuie respectate și urmate cu desăvârșire.

Concret, cel ce va fi la conducerea cinematografilei românești va convoca în mod regulat producătorii, regizorii de film, actorii și reprezentanți ai școlilor de film, pentru a se analiza la cald situația la zi a proiectelor și problemele din prezent. Totodată, se impune ca acestea să comunice cu televiziunile, agențiile mari de publicitate, presa și Ministerul Culturii și să ajungă la un acord în ceea ce privește promovarea mai ușoară și mai puțin costisitoare a producțiilor românești. Numai când aceste legături între CNC, producători, regizori, actori, televiziuni, presa, școli și Ministerul Culturii vor fi stabilite, putem vorbi de începerea unei construcții solide a cinematografilei românești, așa cum există în orice țară dezvoltată. Desigur, va fi greu dar nu imposibil, încetul cu încetul vom înfrăți toate aceste structuri cu grija și cu un dialog deschis și transparent. Toți vor trebui să înțeleagă că doar așa vom avea de câștigat și o cinematografie bine pusă la punct care oferă absolut tot : istorie, arta, imagine și nu în ultimul rând mulți bani.

În paralel cu aceste sarcini trebuie ca împreună cu întreaga echipa să ne ocupăm de cei ce sunt deja în cinematografie, fiindcă nu putem să-i îndepărtăm, însă trebuie să schimbăm ceva în mentalitatea lor de până acum, acționând în cauză după cum urmează:

- Schimbarea regulamentului CNC

Avem nevoie de un regulament transparent care să ia în considerare pe

toți regizorii și producătorii, indiferent de vârstă; aceștia vor fi pe picior de egalitate între ei, valoarea lor fiind dată după merit și în funcție de numărul de filme, numărul de spectatori și valoarea premiilor câștigate, precum și banii înapoiți pe film la CNC. Nu va mai exista generația nouă și veche, expirați și nou-născuți, toți cei în viață fac parte din cinematografia românească a momentului, cu bune și rele, toți trebuie să înțeleagă că la această masă trebuie să stăm cu toții, să plănuim împreună, să creăm și să ne respectăm o dată și pentru totdeauna.

- Fiecare producător trebuie obligat să facă premiera într-un număr de orașe stabilit de regulament.

- Banii de pe film trebuie returnați într-o perioadă de timp limită, nu foarte scurtă, fără a mai fi posibilitatea să dai filmul înapoi în loc de bani. În acest fel nu se vor mai îngămădi toți să facă film și să tragă bani din producție, este imposibil ca un film făcut cu responsabilitate să nu-și acopere cheltuielile totale. Mulți care nu au legătura cu cinematografia în sine vor pleca, iar cei serioși vor rămâne, se va face o selecție naturală ce va urma calea cea dreaptă spre o cinematografie de calitate în care bișnița, kitsch-ul și lăcomia nu vor mai avea loc.

- Banii luați de la CNC trebuie cheltuiți doar în țară, atât în cazul producțiilor interne cât și a coproducțiilor, iar regizorii trebuie să fi romani.

- Cel ce se va prezenta în fața comisiei cu un proiect va trebui să precizeze clar echipa cu care pornește la drum (regizor, dop, actori etc...) precum și un buget estimat în detaliu care va fi analizat îndeaproape de o comisie de specialitate care va fi în măsură să valoreze în amănunt fiecare sumă alocată. Tot aici se va menționa clar studioul de montaj imagine și sunet care va trebui să îndeplinească anumite norme. Dacă un film se dorește a avea o imagine și un sunet care nu se ridică la anumite standarde impuse, atunci cel ce prezintă proiectul va trebui să motiveze clar aceste opțiuni (vezi curentul minimalist).

- Orice film finanțat cu banii de la CNC va trebui să meargă la cel puțin cinci festivaluri de film internaționale agreate de FIAPF. Trebuie să se înțeleagă odată și pentru totdeauna că statul nu plătește pentru filme care se aruncă la gunoi, filme pe care nu le vede nimeni. În urma participării la aceste concursuri se va strânge un punctaj care va reflecta rezultatele obținute la aceste festivaluri, precum și comentariile comisiei fiecărui festival. Numai așa vom avea un punctaj corect obținut în urma unei critici de specialitate pe plan internațional, fiind de la sine înțeles că nu mai facem filme doar pentru noi, ci pentru publicul și criticii din lumea întreagă.

- Producătorii care ani la rând vor obține doar calificative negative nu vor mai avea drept de participare la concursurile CNC, însă ei pot reintra în concurs după ce demonstrează că un proiect făcut de ei a obținut un premiu la unul din concursurile agreeate de FIAPF.

- Se va înființa un departament unde un producător, actor, regizor, dop etc vor putea face reclamație în urma unui incident petrecut în proiectul în curs, totul fiind analizat de o comisie care rezolvă urgent cazul, comportamentul și profesionalismul fiind punctate în punctajul final alocat fiecărui participant.

- Se va propune înființarea unei asociații adevărate a criticilor de film din România, oameni care vor fi selectați după o amplă analiză asupra trecutului și activității lor culturale.

- Se va comunica un program anual al întâlnirilor programate cu producători de film, regizori, actori, reprezentanți ai școlilor de film, Ministerul Învățământului, presa, televiziuni, agenții de publicitate și Ministerul Culturii.

- Ce se întâmplă cu Studioul de Creație al Ministerului Culturii și Cultelor, care contrar Legii Cinematografiei este finanțat 100% de stat?

Propunere: să preia concursul de debuturi, cca 4 pe an.

- Cine are dreptul să participe în calitate de regizor la concursul de proiecte cinematografice al CNC?

Propunere: toți cei care au studii de specialitate agreeate de MCC, care au făcut un scurt metraj și au trei recomandări de la trei regizori consacrați. În cazul celor care, fără studii de specialitate, au debutat pe banii lor filme de lung sau scurt-metraj, o comisie profesională poate da un atestat (vezi atestarea medicilor, juriștilor etc.). În felul acesta se va păstra prestigiul școlii românești și al Ministerului Învățământului. Comisia de selecție a scenariilor va fi secretă, ea nu va nota, ci va da calificative „DA” sau „NU”, apoi o comisie de specialitate formată din contabili, finanțiști, producători va analiza proiectele trecute de prima fază.

- Câte filme are dreptul o societate sau o firmă să producă cu bani de la CNC

Propunere: un film de lung-metraj și un film de scurt-metraj

- Cine poate face parte din comisia de selecție?

Propunere: un fond de nominalizări ale uniunilor se specialitate, care să fie trași la sorți de un computer; nominalizați pot fi: producători, regizori, scenariști, operatori, scenografi, compozitori.

- Comisia de atestare profesională

Propunere: poate fi formată din 5 persoane – regizori de renume; ea

este permanentă și, la fel ca în cazul Academiei Franceze, nu se schimbă decât în momentul decesului unuia dintre membri.

Când toate acestea vor fi rezolvate, atunci vom putea spune că am pus o cărămidă la viitorul cinematografului noastre și nu în ultimul rând la viitorul artiștilor talentați din România, care se sting pe zi ce trece. În cele ce urmează voi trece în revistă un scurt istoric al cinematografului românesc de până astăzi, pe cât se poate în cifre.

PREMIILE ACIN ȘI UCIN

De-a lungul timpului, valoarea cineaștilor români s-a măsurat, voles-noles, în aceste premii naționale. Participările la festivalurile internaționale erau controlate, dirijate, așa că rămâneau barometrul acestor premii. Ele creau ierarhii și cerneau valorile existente în România.

Nu vă iluzionați, criticii erau cam aceiași, cu mențiunea că unii care erau în frunte atunci, din decență s-au retras și au rămas astăzi doar cei din coada ierarhiei, reșapați și cosmetizați, care cântă cu ură proletară (evident că erau membri de partid comunist) pe toți aceia care, vezi Doamne, îi țineau în umbră. Astăzi putem vorbi de o critică? Mă îndoiesc. Eventual de critică de casă, de curte, de foame, de limbă întoarsă, de căței, de cățeluși, unși pe la ușile unora și altora, care urmăresc cu totul alte interese decât cultura națională.

În urma unei analize simple pe care am făcut-o asupra premiilor acordate de către ACIN (1972) - UCIN (după 1990), care exprimă părerea cineaștilor privind filmul românesc, aceștia trebuind să fie competenți în aprecieri, cu toate presiunile subiective de conjunctură politică și contradicțiile exercitate până în 1990, rezultă: Mircea Daneliuc - 35 de premii; Sergiu Nicolaescu - 32 de premii; Dan Pița - 26 de premii; urmează Lucian Pintilie și alții...

Aproximativ acestea erau ierarhiile stabilite la vremea aceea de oameni competenți, deveniți imediat după '89 „incompetenți și partinici”, mai nou „expirați”. „Expirați” au devenit peste noapte și cei peste 60 de premiați ai premiilor naționale și atunci cineva mai binevoitor a ales ce a rămas, a rămas un clasament de 21 de regizori, în ordinea numărului de spectatori. Ierarhiile ACIN și UCIN care au fost făcute de oameni de

meserie au fost călcate în picioare și iată clasamentul celor 21 de regizori, în ordinea numărului de spectatori:

**TOPUL PRIMILOR 21 DE REGIZORI ROMÂNI
ÎN FUNCȚIE DE NUMĂRUL DE SPECTATORI (până în 1989)**

<i>Nr. crt.</i>	<i>Regizor</i>	<i>Număr filme</i>	<i>Număr de spectatori</i>
1.	<i>Sergiu Nicolaescu</i>	<i>33 filme</i>	<i>131.275.789</i>
2.	<i>Mircea Drăgan</i>	<i>22 filme</i>	<i>82.779.275</i>
3.	<i>Dinu Cocea</i>	<i>13 filme</i>	<i>51.809.422</i>
4.	<i>Geo Saizescu</i>	<i>13 filme</i>	<i>51.758.375</i>
5.	<i>Mircea Mureșan</i>	<i>19 filme</i>	<i>40.274.479</i>
6.	<i>Elisabeta Bostan</i>	<i>16 filme</i>	<i>31.121.358</i>
7.	<i>Nicolae Corjos</i>	<i>8 filme</i>	<i>28.299.784</i>
8.	<i>Mircea Moldovan</i>	<i>14 filme</i>	<i>28.057.129</i>
9.	<i>Dan Pița</i>	<i>22 filme</i>	<i>27.583.895</i>
10.	<i>Andrei Blaier</i>	<i>24 filme</i>	<i>27.399.817</i>
11.	<i>George Cornea</i>	<i>10 filme</i>	<i>15.848.587</i>
12.	<i>Constantin Vaeni</i>	<i>9 filme</i>	<i>14.910.543</i>
13.	<i>Mircea Daneliuc</i>	<i>13 filme</i>	<i>12.761.859</i>
14.	<i>Liviu Ciulei</i>	<i>3 filme</i>	<i>12.637.895</i>
15.	<i>Malvina Urșianu</i>	<i>9 filme</i>	<i>11.782.378</i>
16.	<i>Dinu Tănase</i>	<i>8 filme</i>	<i>9.489.327</i>
17.	<i>Nicolae Mărgineanu</i>	<i>10 filme</i>	<i>7.738.798</i>
18.	<i>Stere Gulea</i>	<i>7 filme</i>	<i>7.119.451</i>
19.	<i>Ioan Cărmăzan</i>	<i>4 filme</i>	<i>3.841.325</i>
20.	<i>Șerban Marinescu</i>	<i>5 filme</i>	<i>3.701.689</i>
21.	<i>Lucian Pintilie</i>	<i>9 filme</i>	<i>3.379.757</i>

Spre hazul tuturor, un confrate mai tânăr propune împărțirea numărului de spectatori la 200.000, deci 200.000 de spectatori înainte de '89 erau egalul unui tânăr brav și demn al anilor '90. O aberație ca multe altele.

PREMIILE INTERNAȚIONALE

Și totuși, cu toate frământările, cu fracturile, cu deznădejtile inerente, situația premiilor internaționale este următoarea:

PREMIILE INTERNAȚIONALE CÂȘTIGATE DE CINEAȘTI ROMÂNI

- *Un mare premiu „Palme d’Or” (Cannes) pentru lung-metraj, câștigat în 2007 de regizorul Cristian Mungiu.*
- *4 premii de „Palme d’Or” la filmul de scurt-metraj la Cannes (Ion Popescu-Gopo, Mirel Ilieșiu, Cătălin Mitulescu, Marian Crișan).*
- *Un premiu pentru regie (Liviu Ciulei) și unul „Opera Prima” (Mircea Mureșan) la Cannes.*
- *Dan Pița a obținut un prestigios premiu „Leul de Argint” la Festivalul Internațional de la Veneția.*
- *Există premii obținute la marile festivaluri organizate la Moscova, Karlovy Vary, Cracovia, Mystfest, Oberhausen, Baume...*
- *23 de filme românești selecționate de-a lungul timpului pentru participarea la Oscar în competiția pentru cel mai bun film străin, ceea ce este un lucru important, selecția fiind făcută dintre minimum 250 de filme din lumea întreagă.*
- *Mai multe premii: FIPRESCI sau UNIATEC.*
- *La Baume, în cadrul Festivalului filmului istoric, „Mihai Viteazul” obține premiul I.*
- *Mai avem filme premiate la Edinburgh, Tours, Locarno, Belgrad, Trieste, New York, Chicago și la alte festivaluri importante mai nou.*
- *Un premiu Camera d’Or obținut de Corneliu Porumboiu, precum și două premii Un Certain Regard obținute în ultima perioadă de către Cristian Nemescu și Cristi Puiu.*

Aceste premii nu pot fi judecate prin prisma celor de azi, ci global: cele de ieri, de azi și poate de mâine. Acest clasament se referă la România, fiindcă noi toți, cu numele nostru, fie el mare sau mic, facem parte din marea familie a României.

În ce privește participarea la festivaluri, situația se prezintă astfel:

În ultimii 5 ani, 12 regizori au participat la 382 de festivaluri. E drept că festivalurile sunt făcute pentru a fi onorate cu filme, dar parcă

totuși e prea mult. Îmi spunea cineva din C.N.C. că acesta a cheltuit sute de mii de euro pentru participarea la diferite festivaluri. Prezența la un festival înseamnă o copie pozitivă a filmului, traducerea, plata transportului, uneori chiar și o delegație. În trecut trebuia trimisă copia pe peliculă, care costa bani și timp. Totul costă bani. Așteptăm ca acest lucru să fie din nou reglementat de C.N.C. și îndreptate erorile făcute.

Un singur regizor a fost la 107 festivaluri cu 3 filme; altul, cu un singur film, participă timp de 6 ani la 36 de festivaluri; un alt film participă la 22 de festivaluri pentru 3 premii, iar altul la 31 de festivaluri pentru 2 premii.

S-a luat și marele premiu Palme d'Or (Cannes), ceea ce reprezintă o mare realizare. Felicitări d-lui Cristian Mungiu și Cinematografiei românești.

Dar nu putem înțelege de ce un film al lui Hanno Hofer colindă pe la 23 de festivaluri, în 5 ani consecutivi, pentru 2 premii. E drept că există o explicație: selecțiile la festivaluri contează la punctajul ce se obține la concursul de scenarii. O fi numai asta explicația sau criteriul e greșit pus de către C.N.C.?

Este de-a dreptul incredibil acest concurs organizat de C.N.C. pentru a obține un credit rambursabil, fiindcă nimeni nu a reușit, din 1997 și până astăzi, să ramburseze acest credit fără dobândă. Această formă de credit ne aduce aminte de creditele pentru locuințe acordate de bănci și nu de un sprijin financiar de stat acordat prin concurs acelor scenarii meritorii, așa cum este în lumea civilizată. De unde această invenție a unor regizori care, de câțiva ani, fac doar coproducții, de departe avantajate de lege (vreo 50 de coproducții cu doar 3 - 4 regizori români), din care unele nici măcar nu ies pe piața românească. Nici nu mai vorbesc de a fi dublate în limba română.

Pentru cine coproducem?

„Un alt aspect al coproducțiilor, nici acesta nu prea favorabil producătorilor, este faptul că aceste filme n-au ajuns niciodată pe ecranele românești. Iată câteva exemple: „Lumina cade pe chipul tău” - regia Gyula Gulias; „Acorduri și strigăte” și „Un mort pentru viață” - regia Benoit d'Aubert; „Casa îngerilor” - regia Omer Kavur; „Dark Asylum” - regia Gregory Gieres; „Case of evil” - regia Graham Theakestone; „Out of season” - regia Jevon O'Neill; „Tornado” - regia Alain Jacobwicz; „Joyeux Noël” - regia Christian Clarion etc. Printre aceste coproducții s-au numărat mult-mediatizatele „Callas Forever”; „Cold Mountain” - realizate de Franco Zeffirelli și Anthony Minghella, dar celelalte titluri, în majoritate sunt semnate de iluștri necunoscuți (poate cu excepția lui Raul Ruise și a lui Dolph Lundgren, ultimul cunoscut ca interpret și nu ca autor).

FONDUL CINEMATOGRAFIC

Din 1997, odată cu înființarea Fondului Cinematografic, filmul românesc beneficiază și de sume provenite din acest fond, care depășesc de 6-7 ori bugetul de stat acordat C.N.C.-ului (partea bună a legilor făcute de Ioan Onisei).

Fondul cinematografic al C.N.C. se compune din resursele financiare provenite de la bugetul de stat și cele pe care le datorează societățile contribuabile la acest fond. Mai mult, aceste societăți pot deveni coproducători cu 50% din suma datorată, la buna sau mai puțin buna lor alegere... O parte din aceste societăți sunt interesate ca o sumă de bani din cei acordați să se întoarcă la ei. Deci nu îi preocupă profitul filmului, care de fapt e irealizabil, ci sumele pe care promite producătorul că le va reîntoarce sub o formă sau alta mai puțin „catolică”. Iată de ce niciun producător nu se luptă pentru profitul filmului ce l-ar putea aduce, ci se pun pe făcut filme ieftine numai din banii C.N.C.-ului și o parte din cei ai societăților, din care mai ciupesc și ei câte ceva. Practic, suntem intrați într-un viciu din care nu avem nicio șansă să ieșim. Care ar fi metoda dură ce ar putea repune cinematografia pe picioare: în primul rând, societățile contribuabile predau C.N.C.-ului sumele datorate, iar în al doilea rând, concursul C.N.C. pentru filme acordă calificative „da” sau „nu” unor scenarii depuse într-un dosar de concurs întocmit de producător; o altă comisie formată din contabili și oameni de afaceri sau producători acordă fiecărui film o sumă de bani pentru producție, după caz. Aceasta ar fi o formulă rezonabilă de a reveni în domeniul realului și de a repune arta filmului pe locul ce-l merită.

Printr-o simplă analiză, constatăm că în 2008 C.N.C. a cheltuit de la Fondul cinematografic pentru organizarea sau participarea la festivaluri 1,2 milioane de €, ceea ce înseamnă 5 - 6 filme în plus pe anul respectiv finanțate de C.N.C. Nu putem lăsa la discreția directorului general al C.N.C. cheltuirea unei sume atât de mari. Este prea mult.

Să spicuiem împreună câteva date în acest sens: Gala premiilor industriei de film (GOPO) - 54.021 €; Festivalul internațional de scurt-metraj „Next” - 40.770 €; Festivalul internațional de film „B-EST” - 44.409 €; Festivalul filmului românesc de la Cannes - 58.862€; Festivalul de film TIFF - 150.142 €; Festivalul de film documentar - 40.168 €; Festivalul de Film București - 54.558 €; Festivalul internațional „Trofeul Mării Negre” - 68.198 €; Festivalul internațional de film independent „ANONIMUL” - 60.315 €; Gala aniversară la 45 de ani a UCIN - 92.831 €; Festivalul internațional de film de animație „ANIM-EST” - 42.585 €; Festivalul „Chicago Taste of România” - 78.549 €; Festivalul „DAKINO” - 52.476 €; participări OSCAR - 40.302 €. Sunt sume mult prea mari, cu rezultate destul de mediocre pentru cinematografia românească.

Fondul Cinematografic trebuie redefinit prin lege, pentru a ajunge la un real sprijin din partea bugetului de stat acordat Cinematografiei

naționale. Participarea C.N.C. în calitate de coproducător este cea mai bună soluție. Și este posibilă.

REGIZORII ROMÂNII PE GENERAȚII

Înainte de a merge mai departe, să aruncăm o privire asupra generațiilor de cinești, talentați sau mai puțin talentați, „expirați” sau mai puțin „expirați”. Fondul uman al profesiei este cel care aduce continuitate acestei tagme. Cine nu înțelege această meserie, cu suișuri și coborâșuri, și că fiecare om care face cinema are minutul lui de glorie, nu merită să poarte numele de regizor.

REGIZORII DIN CINEMATOGRAFIA ROMÂNEASCĂ GENERAȚIILE DE CINEȘTI (regizori mai importanți)

GENERAȚIA I - perioada 1950 - 1959

Debut	Numele regizorului	Nr. filme românești realizate în întreaga carieră
1924	Jean Mihail †	11 filme
1936	Jean Georgescu †	7 filme
1951	Victor Iliu †	6 filme
1951	Dinu Negreanu †	5 filme
1956	Andrei Blaier	22 filme
1957	Liviu Ciulei	3 filme
1957	Gheorghe Naghi	16 filme
1957	Mihai Iacob	7 filme
1957	Andrei Călărășu	4 filme
1957	Aurel Miheleş	7 filme
1957	Mircea Drăgan	23 filme
1958	Geo Saizescu	14 filme
1958	Iulian Mihu †	14 filme
1958	Manole Marcus †	20 filme
1959	Ion Popescu-Gopo †	13 filme
1959	Lucian Bratu †	9 filme

GENERAȚIA a II - perioada 1960 - 1969 („expirată”)

Debut	Numele regizorului	Nr. filme românești realizate în întreaga carieră
1960	Savel Stiopul †	9 filme
1960	Gheorghe Vitanidis †	17 filme
1960	Francisc Munteanu †	17 filme
1961	Elisabeta Bostan	15 filme

1962	Mircea Mureșan	22 filme
1965	Lucian Pintilie	9 filme
1965	Dinu Cocea	13 filme
1965	Alecu Croitoru	6 filme
1967	Virgil Calotescu †	19 filme
1967	Sergiu Nicolaescu	37 filme
1969	Radu Gabrea	6 filme

GENERAȚIA a III a - perioada 1970 - 1979 („expirată”)

<i>Debut</i>	<i>Numele regizorului</i>	<i>Nr. filme românești realizate în întreaga carieră</i>
1970	Mircea Moldovan	14 filme
1972	Mircea Veroiu †	17 filme
1972	Dan Pița	19 filme
1975	Mircea Daneliuc	15 filme
1975	Constantin Vaeni	9 filme
1975	Alexandru Tatos †	9 filme
1977	Stere Gulea	7 filme
1977	Dinu Tănase	8 filme
1979	Nicolae Mărgineanu	12 filme

GENERAȚIA a IV - a - perioada 1980 - 1989 (intermediară)

<i>Debut</i>	<i>Numele regizorului</i>	<i>Nr. filme românești realizate în întreaga carieră</i>
1982	Ioan Cărmăzan	9 filme
1984	Șerban Marinescu	11 filme
1991	Laurențiu Damian	2 filme

GENERAȚIA a V - a - perioada 1990 - 1999 (generație nouă)

<i>Debut</i>	<i>Numele regizorului</i>	<i>Nr. filme românești realizate în întreaga carieră</i>
1992	Radu Mihăileanu	2 filme
1993	Nae Caranfil	5 filme

GENERAȚIA a VI - a - perioada 2000 - 2007 (noul val)

<i>Debut</i>	<i>Numele regizorului</i>	<i>Nr. filme românești realizate în întreaga carieră</i>
2001	Cristi Puiu	2 filme
2002	Cristian Mungiu	2 filme
2002	Radu Muntean	3 filme
2002	Adrian Popovici	2 filme

2006	<i>Cătălin Mitulescu</i>	1 film
2007	<i>Gheorghe Preda</i>	1 film

DEBUTURI REGIZORALE LUNG METRAJ DE FICȚIUNE 2001 - 2007

Nr.crt.	Regia	Titlul filmului	Anul
1.	<i>Antoniou Bereny</i>	<i>Incidentul Ankara</i>	2001
2.	<i>Sinișa Dragin</i>	<i>În fiecare zi Dumnezeu ne sărută pe gură</i>	2001
3.	<i>Cristi Puiu</i>	<i>Marfa și banii</i>	2001
4.	<i>Adrian Popovici</i>	<i>Vlad nemuritorul</i>	2002
5.	<i>Cristian Mungiu</i>	<i>Occident</i>	2002
6.	<i>Radu Muntean</i>	<i>Furia</i>	2002
7.	<i>Adrian Enache</i>	<i>Tancul</i>	2003
8.	<i>Titus Muntean</i>	<i>Examen</i>	2003
9.	<i>Călin Netzer</i>	<i>Maria</i>	2003
10.	<i>Napoleon Helmis</i>	<i>Italiencele</i>	2004
11.	<i>Cătălin Saizescu</i>	<i>Milionari de week-end</i>	2004
12.	<i>Ruxandra Zenide</i>	<i>Ryna</i>	2005
13.	<i>Claudiu Romilă</i>	<i>Despre morți numai de bine</i>	2005
14.	<i>Florin Piersic jr.</i>	<i>Fix alert</i>	2005
15.	<i>Tudor Giurgiu</i>	<i>Legături bolnăvicioase</i>	2006
16.	<i>Radu Potcoavă</i>	<i>Happy end</i>	2006
17.	<i>Petre Năstase</i>	<i>Aventurile unei zile</i>	2006
18.	<i>Cătălin Mitulescu</i>	<i>Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii</i>	2006
19.	<i>Cristian Nemescu</i>	<i>California Dreaming (Endless...)</i>	2007
20.	<i>Cristina Ionescu</i>	<i>După Ea</i>	2007

21.	Gheorghe Preda	Îngerul Necesar	2007
-----	----------------	-----------------	------

LUPTA ÎNTRE GENERAȚII

Obrăznicia unora, indolența altora, mirosul banului au făcut ca pe nevăzute, dintr-odată, să se creeze o ruptură între generații, care mai apoi s-a transformat într-o luptă pe viață și pe moarte. Nu poți tu, care ai debutat cu un singur film, să negi existența unuia cu 60 de filme. Toții spectatorii, ăia câteva milioane erau idioți? Și ai venit tu, inteligentule și talentatule, să-i luminezi? Începe cinematografia română cu tine? Mircea Daneliuc, care a câștigat 35 de premii ACIN – UCIN, e un „expirat”, Sergiu Nicolaescu, cu 32 de premii ACIN – UCIN și 65 de filme, e un „dinozaur”, iar tu, pionier în *grădina Raiului*, cu un film ce are vreo 40.000 de spectatori ești zâna inteligentă și cinema-ul românesc începe cu tine.

RĂMÂNEȚI CU PICIOARELE PE PĂMÂNT!

Cu bune, cu rele, regizorii de film, înainte de '89, oportuniști sau nu, membri sau nu de partid, aveau pe undeva o adiere de solidaritate, se câștigau bani și atunci, se câștiga glorie locală și atunci, dar parcă se respira un aer de respect. Nu respectul umil al fricii, ci respectul că făceai parte dintr-o categorie aleasă, în care intrai cu greu și te mențineai și cu mai mare greutate. Doar că azi intră cine vrea, nu există o regulă, toți și toate sunt regizori. Lipsa oricărei forme de algoritm duce la haos. Cine, când, unde și de ce?... E vorba de bani? E vorba de afaceri? Să fii regizor este așa la îndemâna oricui? Orice scriitorăș, orice operator, orice neicanimeni cu aere de stilist în ale vieții publice poate deveni regizor? Există o critică? Au murit criticii? Au înviat toate muștele de prin ungherele și cotloanele cocioabelor? Adie un aer de improvizație primăvăritică? Mustește a căcat de mâncat? Sau societatea românească s-a îmbolnăvit de-a binelea?

Au apărut liste cu „expirați”, au apărut „exterminatori” care cer cu indignare „comunistă” ca un X sau un Y să nu mai facă film, ca și cum institutul de făcut regizori crește în curtea din spatele minților lor bolnave. E un aer de nazismo-comunism proletcultist, ceva între „struțo-cămila” și „Pâlnia și Stamate” al lui Urmuz. Te apucă amețea când vezi că au curajul struțului, bagă capul în nisip și se scund în spatele anonimului. Cine sunteți voi? Ce ați făcut voi să vă considerați răspunzători vezi Doamne de destinul filmului românesc? Cu ce drept vă

erijați în judecători? Ce operă impresionantă se ascunde în spatele vostru fragil, ca să emiteți judecăți de valoare? Cinematografia e un lucru viu, e o vale cu suișuri și coborâșuri, cu trepte, cu pante, cu vârfuri, cu căderi și metamorfoze de neînchipuit. Se moare și se învie în același timp – timp ciclop – timp cu trei ochi ațintiți în creștetul veșniciei. Present. Trecut. Viitor. Fără trecut, viitorul nu există. Este adevărat că timpul este imaginea mișcătoare a veșniciei, dar prezentul, domnii mei, cuprinde întotdeauna și o fărâmă de trecut.

S-ar putea să risipiți acest prezent continuu și să constatați, pe nevăzute, pe nesimțite, că nu aveți viitor. Poate căutați prin tomberoanele istoriei și scormoniți cu sfială prin ungherele întunecate ale trecutului românesc. Nu sunteți singurii.

Pe la 1928, „Manifestul Crinului Alb” – Petru Marcu-Balș, alias Pandrea, Sorin Pavel și Ion Nistor, cu o virulență fără precedent, atacau vechea generație, alcătuită în închipuirea lor din niște refuzați ai spiritului, incapabili vezi Doamne să orchestreze o cultură superioară. Ei, noua generație virilă, „Fiii Soarelui”, erau cei aleși, uitau că nu erau decât copia palidă a lui André Breton și încercau să mimeze acel vânt de nebunie și moarte. „Expirații” erau Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Iorga, Nae Ionescu, Eugen Lovinescu. „Expirații” respiră și astăzi prin cărțile de istorie, pe când cei „trei muschetari”, rămași cvasi-anonimi, stau undeva pitiți prin ungherele literaturii și vă așteaptă pe voi, cei de azi, să-i reinventați. Curaj!

Orice luptă se dă cu timpul, cu istoria, cu veșnicia, cu eternitatea. Poți să pierzi foarte ușor pariul cu istoria, te uiți în oglindă, iar ca să te numești regizor trebuie să ai acolo minimum 3 - 4 filme. Nu le ai, mai aștepți. Ce? Cele câteva sute de kilometri de peliculă pe care urmează să le filmezi, să le treci prin tine, prin mintea ta, prin sângele tău, prin limfa ta. Acei kilometri te așteaptă la cotitură, te formează, te usucă sau te înobilează. Până la urmă nu e decât o profesie, se fac în lume mii de filme de tot felul. Toți hotenții lumii filmează la noi în țară, e loc pentru toată lumea. Nu se termină lumea la bariera lui „Fitecine Ochelari Coate-Goale”... a „bucătarului avangardist”... și a lui „Blondu’ Zulufu”, crețar la porțile suferinței. Căutați, băieți, în alte zăpezi mugurii desfrânării, bariera s-a închis! E loc doar pentru profesioniști, oameni care știu meserie sau nu. Statul român investește cu siguranță acolo unde nu este loc de improvizație și de post-modernism ambulatoriu. Până una-alta, vă semnalez că populismul cel mai de jos după care tânjiți cu obstinație, numărând fiecare rând de spectatori din gândul vostru, din visul vostru de caravane ale seraiului civic prost-înțeleș, propune semnale telefonice din

încă regăsitele „B.D.”-uri, acele filme pe care voi, în nesfârșita voastră ignoranță profesională, le-ați trecut deja la „rebuturi refuzate de istorie”.

Nu este oare fiecare generație capabilă să discernă și să aleagă? Vă înșelați dacă credeți că puteți păcăli memoria colectivă. Un film diferă de altul, anterior sau ulterior, mai puțin prin îmbrăcămintea texturii și mai mult prin felul în care este „citit”; fiecare generație citește și regăsește ceea ce memoria colectivă păstrează. Bun sau prost, citit sau necitit, un film are viața lui proprie. Timpul și uitarea.

Ascundeți-vă orgoliul, e prea devreme. Vin vremuri grele. Va trebui să învățați să supraviețuiți, să treceți prin calvarul îndoielii, să învățați că totul se ia de la început, nimeni nu este stăpânul. Se poate cădea și din istorie. Se poate rămâne repetent și la extemporalul vieții. E drum lung... Cărămidă pe cărămidă. E periculos să construiești pe terenuri mișcătoare. Nu puteți călca pe cap câteva generații. Capetele lor încărunțite, mișcate de inerția istoriei, s-ar putea să vă fie fatale, să vă facă să pierdeți echilibrul acesta impetuos și uneori fragil. Rămâneți cu picioarele pe pământ! E mai sigur!

CONCURSUL DE PROIECTE CINEMATOGRAFICE SECRET

Este un mijloc oficial de legalizare a unor șmecherii contabile și protecționiste. Normal ar fi ca C.N.C-ul să organizeze un concurs în urma căruia să selecționeze filmele dorite și pe care să le finanțeze într-un procent de max. 50 %, cu excepții până la 80 %. Concursul este necesar, dar trebuie să se renunțe la ideea prezentării sub anonim a scenaristului și regizorului. Secret trebuie să fie juriul, care primește acasă scenariile și le notează nu cu note, ci cu „da” sau „nu”. Regizorul și scenaristul, numele lor, reprezintă garanția viitorului film și a succesului său la public.

Avantajul unora de a prezenta mai multe subiecte anonime în această formulă trebuie să dispară. În felul acesta există în fiecare an producători care fac câte 4 filme. Culmea, un prezentator de emisiuni gastronomice face în calitate de regizor un film de lung-metraj cu actori, fără să fi făcut vreodată un scurt-metraj artistic. Și mai sunt și alții. Sunt unii care debutează cu banii statului în lung-metraj de ficțiune, fără să fi făcut vreodată un scurt-metraj. Altă minune, pe care o întâlnești doar la noi, românii!

În perioada 2003-2007 s-au făcut 44 de filme în coproducție, din care: cu finanțare majoritară națională = 6; cu finanțare minoritară națională = 37; cu finanțare 50 / 50 = 1

Mai rezultă că am făcut aproape tot atâtea coproducții cu regizori străini câte filme românești. Din 44 de coproducții sunt numai 4 regizori români. Este inadmisibil așa ceva! Bineînțeles că nu mă refer la monștrii

cinematografiei mondiale precum Costa Gavras, Francis Coppola sau Franco Zeffirelli, care au lucrat în România pentru Media Pro și nu creau impresia c-au deranjat pe cineva. Sau altfel spus, pe lângă faptul că le oferim servicii mai ieftine, le mai dăm și bani de cheltuielă din Fondul cinematografic.

Centrul Național al Cinematografiei ar trebui să funcționeze precum Televiziunea Română și Radiodifuziunea, cu un președinte subordonat Guvernului sau Parlamentului, fapt care era prevăzut în Legea cinematografiei nr. 630/2002, modificată nefericit și păgubos prin OUG nr. 64/iunie 2003 de dl. Răzvan Theodorescu sau acum de OUG nr. 39/2005 a d-lui Ioan Onisei, fost secretar de stat în Ministerul Culturii și Cultelor. Fosta conducere a ministerului și-a arătat public totalul dezinteres față de cinematografie și și-a păstrat o autoritate deșănțată față de cinești.

La sfârșitul celor arătate până aici trebuie să recunoaștem că, cu toate neajunsurile și toate scandalurile, cinematografia a mers înainte, cu timiditate, târâș-grăpiș. Cel mai important este că s-au făcut și probabil se vor face filme. Rămâne doar să îngropăm securea războiului, rămâne să încercăm să izolăm personajele malefice (critici reșapați, jurnaliști nimeriți întâmplător în critica de cinema, tot felul de „snobi” de casă, care pentru o bucată de pâine înjură și asmut câinii delațiunii). E greu să mulțumești pe toată lumea, dar dacă noua lege este completă, ea e singura în măsură să impună ordine și corectitudine. Unde-i lege nu-i tocmeală, deși... Parafrazându-l pe Raymond Poincaré: *"Que voulez-vous, nous sommes ici au portes de l' Orient, ou tout est pris a la légère..."*, putem spune cam același lucru: Ce să facem, noi suntem aici la porțile Orientului, unde totul nu-i decât miștocăreală...

Să punem fruntea pe pământ, genunchiul, buzele, toți, la o anumită oră, dintr-o anumită zi, să oprim o clipă timpul în loc, să ne iertăm unii pe alții, să uităm totul, trecut – mizerii – delațiunii și egali în fața Destinului să lăsăm timpul să aleagă. Nimeni nu poate schimba cursul vieții nimănui, dar micile răutăți nasc un monstru cu cap de balaur: *Ura*. Ea este cel mai mare dușman al nostru, cu ea ne vom lupta de-aici înainte.

Notă:

În acest material au fost inserate situații extrase din cartea *„Destin și Film” de Sergiu Nicolaescu*, marcate cu text înclinat.

Conf. univ. dr Ioan CĂRMĂZAN
Regizor de film
Vicepreședinte al U.A.R.F.